שיהן בתוליה קיימין בין כדרכה בין שלא כדרכה. פירוש נעינן

למימר שלא כדרכה לא דלשתוק קרא מיניה:

שאותן מקלת בתולים יהו קיימים בכל מקום ולא מלי

היא בפרק השולח (גיטין לד: ושס) דתנן אין אלמנה נפרעת מנכסי

יתומים אלא בשבועה ואיכא למימר

ההיא באלמנה מן האירוסין כרבי

שמעון דחמר כל שחין לה מזונות

לא תמכור אלא בבית דין ונראה לרבי

דוחק ועוד קשיא לי דלפום סוגיא

דשמעתא לא פשט ליה רב יוסף

מידי ואמאי תפשוט ליה דעל כרחך

באלמנה מן הנשואין היא מדקתני

צח.

עין משפמ

נר מצוה

בז א מיי׳ פי״ז מהל׳

ליסורי ביאה הלי יד: בח ב מיי' פי"ו מהלי אישות הלי יד ופי"ח

הל" כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי" לג סעיף

כו וסי קג סעיף ה: כם ג ד מיי פי״ו שם הלי יד טוש״ע שם

סי' לג סעיף כה וסי' קג סעיף א: ל ה מיי' פי"ח שם הל' כ

טוש"ע שם סרי קג סערי א ד: לא ו מיי' פי"ו מהלי

לאוין קע טוש"ע אה"ע

סי קג סעי׳ ו: לב ז מיי׳ שם טוש״ע שם

סעיף ו: לג ח מיי׳ שם הלי טו

יוום"עו שם מעוי' חי

לעזי רש"י

תוספות רי"ד (המשך)

מרשות היתומים שהרי

נתנו לה חכמים רשות

למכור כי ההוא דאפקידו

עצי אלמוגים אזל שמה

לנפשי׳ בד׳ מאה זוז לסוף

הור"ל. אלמוג.

אישות הל' טו סמג

בסוליה קיימין. לענין בעילה שלא נבעלה אפילו שלא כדרכה: דתפסה כסא דכספא. ולא היה בו שיעור כתובתה: לריכה שבועה. שלח גבתה יותר: ששמה לעלמה. לקחה שדה היתומים לעלמה בשומת כתובתה: לא עשסה ולא כלום. ואם רצו היתומים להגבותה מעות מוכרת שלא בבית דין צריכה שבועה בו'. ואם תאמר מתני׳

גליון הש"ם

[עריתום נעינ פר. דייט וא וכוי], ב) ב"ב קג:, ג) [ב"ב יא.],

תום' ד"ה אמר ליה וכו'. רהא בשליח ב"ד מוקמינן . לה כמו שפי' ר"ת וכו'. מה הועילו בזה הא לר"מ פלוגתייהו בשליח ב"ד וס"ל דגם בוה שליח כאלמנה ואדרבה בלאו שיטת ר"ת ניחא טפי די"ל דבשליח ב"ד לכ"ע שליח כדיינים וי"ל דהאי אי מהחם ה"א שלים :היינו בשליח ב"ד ול"ע

הנהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה לעולם וכו׳ למה ל"ב ס"ל דלמה דמה ל"ב ס"ל דלמה ועיקר: (ב) תום' ד"ה מוכרת וכו' דע"כ ההיא באלמנה: (ג) ד"ה ותיבעי וד"ה אמר הד"א:

מוסף רש"י

בבתוליה. ב' יתירא משמע שתהא בבתוליה שלא אבדה מהם כלום על ידי בעילה בין כדרכה בין שלא כדרכה, וכיון דאיתרבאי בוגרת להיתירא. למיסר בעולה שלא כדרכה (יבמות נט.). בשדה בת תשעה קבין כו'. דקיימא לן נפרק קמא דמכילמין (נ"ב יא.) קבון דשדה חשוב בט' קבין, כדתנן ולח את השדה עד שיהא בה ט' קבין לוה וט' קבין לוה, ולא את הגנה עד שיהא בה חלי קב לוה עד שיהא בה חלי קב לוה וחלי קב לוה, ר' עקיבא מומל בית רובע ורשב"ם

תוםפות רי"ד

ההיא איתתא דתפסה כסא מחיים דבעל תפסה דמהני תפיסה דמחיים במטלטלי ולא היה בה שיעור כתובתה לסוף היא תבעה מזוני אתאי לקמיה דרבא א"ל ליתמי זילי הבו לה מזוני לית דחש לה לדר"ש דאמר ל"א מקצת כסף ככל כסף שלח לי . (רבא) [רבה] ב״ד לר״י מוכרת שלא בב״ד צריכה שבועה כדין כל אלמנה רלא אתפסה בעלה צררי ור"ז שלא ושרטה איז צריכה שבועה דשבועה זו הוא דר"ד משריטים בלא שבועה והיתומים ישביעוה לכשירצו ותיבעי ישבינות כשיונו תובני לך הכרזה אם היא צריכה הכרזה כמו ב״ד שאין רשאין למכור אלא בהכרזה ואם מכרו שלא בהכרזה אין מכירתן מכירה כדאמרי' לקמן מכיות כואמרי קקמן א"ל הכרזה לא קמבעיי לי דאר"ז אר"נ אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה כלום פי׳ אם שמה שדה א׳ ולקחתו לעצמה לא עשתה כלום שאם ירצו לאחר זמן חוזרים ונוטלים . אותה מידה היכי דמי אי

לאחר זמן חוזרין ונוטלין אותה: מאן שם ליך. ממי קבלת מכירה זו לא מבית דין ולא מיתומין לפיכך בכדרכה בין שלא כדרכה ההיא איתתא לא יצא הקרקע מרשות היתומין אבל דתפסה כסא דכספא בכתובתה קתבעה היכא דשמת לאחריני נפק מרשות מזוני שאתאי לקמיה דרבא אמר להו ליתמי היורשין שהרי נתנו לה חכמים רשות זילו הבו לה מזונות לית דחש להא דר' שמעון למכור: כיססה. מספות. לשון אחר דאמר לא אמרינן מקצת כסף ככל כסף כסיתה גרם עלי הלמוגים שקורין קור"ל: בותני' שוה מחמים שלח ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף מוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה או אין צריכה במנה נחקבלה כחובתה. דאמרינן שבועה ותבעי לך הכרזה אמר ליה הכרזה לא קמיבעיא לי דא"ר זירא אמר רב נחמן לה את אפסדת: מכרה בטל. שאותו דינר אין לה רשות למכור נמצא שכל המכר טעות שהרי בבת אחת היה: באלמנה ששמה לעצמה לא עשתה לעולם מכרה קיים. והיא תחזיר ולא כלום ה"ד אי דאכרוז אמאי לא עשתה את הדינר ליורשין (א) דמה הפסידתן: ולא כלום אלא לאו דלא אכרוז ולעצמה הוא עד שיהת. בחונחה כדי שחילו לח דלא עשתה ולא כלום יהא לאחר מה היתה האונאה היה משתייר בשדה שעשתה עשתה ילעולם דאכרוז ודאמרי לה בת תשעה קבין או האונאה עלמה תשעה קבין והוא הדין אם נשאר מאן שם ליך כי האי דההוא גברא דאפקידו ליתומים שם לבד האונאה ט' קבין גביה כיסתא דיתמי אזל שמה לנפשיה דכיון דיש ליתומים קרקע שם כשיעור בארבע מאה זוזי אייקר קם בשית מאה שדה יאמרו לה אין רלוננו למכור אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה מאן שם קרקע הראוי לנו אבל אם אין האונאה לך הוהלכתא צריכה שבועה ואינה צריכה ראויה להצטרף לכדי שדה לא הכרזה: מתני יאלמנה שהיתה כתובתה הפסידתן כלום: ובגנה בת חלי קב. מאתים ומכרה שוה מנה במאתים או שוה שוה שיעור גנה: וכדברי ר' עהיבח. ששמענו ממנו במקום אחרט בבית מאתים במנה נתקבלה כתובתה יהיתה רובע הוא שיעור גנה: גמ' כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה

ליורשין מכרה במל רשב"ג אומר לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה ∘בת תשעה קבין ובגנה בת חצי קב וֹכדברי רבי עקיבא בית רובע יהיתה כתובתה ארבע מאות זוז ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון במל ושל כולן מכרן קיים: למ' מאי שנא שוה מאתים במנה דאמרי לה את אפסדת שוה מנה במאתים נמי תימא אנא ארווחנא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כאן

בבתוליה שיהו כל בתוליה קיימין "בין מכרה במל אפילו היא אומרת אחזיר דינר

סיפא נמנעו מלהשביעה וא"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא באלמנה אבל גרושה משביעין אותה וטעמא דאלמנה שאני בההיא הנאה דקא טרחא קמי יתמי אתיא ומוריא התירא אלמא הוה מני למפשט ממילתיה דשמואל דבאלמנה מן הנשואין מיירי דאי מן האירוסין מיירי לא שייך למימר קח טרחה קמי יתמי שהיא עומדת בבית אביה אלא אומר רבי דהך שבועה לא משום לררי אלא כדפי׳ בקונטרס שלא גבתה יותר ולא מיבעיא ליה במכרה למזונות שלא בב"ד דהא לקמן פסיק הלכתא לריכה שבועה ואנן קיימא לן שני דברים שאמר חנן הלכה כמותו דתנן לקמן (דף קה.) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אומר משבע בסוף ולה משבע במחלה וההוא בסוף היינו בשעת גביית כתובה דהא לעיל בשילהי הכותב (דף פח:) מוקי רבי ירמיה חנן כרבי שמעון דחמר כל זמן שתובעת כתובתה יורשין משביעין אותה אינה תובעת כתובתה אין יורשין משביעין אותה משמע דשום שבועה אין מזקיקין אותה עד זמן תביעת כתובתה אלא נראה לרבי דבמוכרת

אתו לקמי׳ דר״א א״ל מאן שם לך ומסיק תלמודא והל׳ צריכה שבועה ואין צריכה הכרזה פי' אבל צריכה היא למכור לפני בני וזהו שאמרנו צריכה ב״ד הדיומות שחמכור רפוי הדיוטות שתמכור בפני ג' שהן בקיאין בשומא. (עיין לקמן בפ׳ שד"ג על מימרת חנן אומר תשבע בסוף ולא תש"ב שהוכיח שם הרב דהאי דקאמר הכא והל' צריכה יוקאמו הכא ההלי צויכה שבועה דוקא כשמוכרת כנגד כל כתובתה אבל אם מכרה כנגד מקצתה שבועה שכיון שצריכה לישבע בסוף על המותר אין משביעין אותה בתחלה דומיא דמזונות שכ"ז שתובעת מזונותי' וצריכה לישבע בסוף על כתובתה): מתני' אלמנה שוה ק' בר' או שוה ר' בק' נתקבלה כתובתה היתה כתובתה ק' ומכרה שוה ק' ודינר בק' מכרה בטל ואפי׳ היא אומרת מכ״ב פי׳ שאותו דינר א״ל רשוח למכור ומצא שכל בב"א הי' רשבג"א לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת ט"ק ובגינה חצי קב ייט ריח רורע ר"ע ריח רורע . וכדררי תחזור את הדינר ליורשין . כמה שהפסידתו עד שיהא לא היתה האונאה הי׳ משתייר ליתומים קרקע שיעור ט"ק שהוא שדה חשוב (או אם נשאר ליתומים) ^(†) וראוי זה עמו אז וודאי מכרה בטל שאומרים לה אין רצוננו היתה כתובתה ד' מאות זוז ומכרה לזה בק׳ ולזה

לכתובה מיבעיא ליה דתחלה קודם גביית כתובתה משביעין אותה שלא עכבה משל בעלה כלום ולאחר שמכרה נכסים שלא בבית דין ליגבות מהן כתובתה מיבעיא ליה אם חוזרין ומשביעין אותה שלא גבתה יותר ועוד אומר רבי דהך שבועה דמיבעיא ליה לא כפ״ה שלא גבתה יותר אלא מיבעיא ליה אי משביעין אותה שלא זלזלה בנכסים וכן מוכח מדקאמר חיבעי לך הכרזה דהוי נמי שלא חזלזל וכן פי' ר"ת. מ"ר: ותיבעי לך הברוה. דמדמגעיא לך שבועה מכלל דפשיטא לך דלא בעי הכרוה דאי הוה בעי הכרוה כ"ש דלריכה שבועה: ש אבור ליה הברזה לא קא מיבעיא לי. דפשיטא שאינה לריכה הכרזה וא"ת הא אמרינן לעיל (דף פו.) לכרגא למזוני ולקבורה

מזבנינן בלא אכרותא משמע הא לשאר מילי בעינן הכרוה ועוד תנן בערכין (דף 15) שום היתומים ל' יום ואומר רבי הני מילי כשבית דין מוכרין דאי טעו בפחות משתות מכרן קיים הלכך לריכי הכרוה שלא להפסיד נכסי יתומים אבל אלמנה אפילו מכרה שוה מנה ודינר במנה תנן דמכרה בטל ואין יכול לבא לידי הפסד מוכרת שלא בהכרזה והא דאמרינן לקמן (דף ק:) ב"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחוזרין מאי קא משמע לן תנינא שום היתומין כו׳ ומסיק הני מילי שליח אלמא דבשליח גופיה לריך הכרוה אע"ג דאי מחיל חוזר לא קשה מידי חדא °דהא בשליח ב"ד מוקמינן לה כמו שפי' רבינו מם ועוד אפי' שליח דעלמא לא קשה מידי דלא אלמוה רבנן לשליח שימכור בלא הכרזה כמו אלמנה: אלא דאו דדא אכרוז בו'. מימה לי אכתי היכי פשיט מהכא דלמא הא דקאמר רב נחמן אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום הא לאחר עשתה במכרה למזונות דאינה לריכה שבועה כדפי׳ לעיל והואיל וכן אינה לריכה הכרזה ואמר לי רבי דלא מפליג רב נחמן בין מוכרת למזונות למוכרת לכתובה: דאמרי לה מאן שם דיך. כלומר מי החזיקך באלו הנכסים שאין לך אדם שיכול לזכות בקרקע חבירו אם לא יחזיקוהו בה ב"ד אבל הא לא קאמר שומא ממש דאע"ג דליכא ב"ד מומחין ב"ד הדיוטות מיהא איכא כדאימא בהדיא באלו מציאות (ב"מ לב. ושם) ומה שמחזיקין אותה אותם ב"ד הדיוטות לא חשיבא חזקה דיושבי קרנות הם ואינן אלא בקיאי בשומא בעלמא ותימה לרבי דהכא משמע דאם החזיקוה ב"ד היחה יכולה לעכב הקרקע לעצמה ובהמפקיד (שם לח.) חניא המפקיד אצל חבירו יין והחמיץ דבש והדביש עושה להם תקנה ומוכרן בב"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעלמו כיולא בו כו' והא לא מלינו למימר דהא דקאמר בב"ד היינו ברשות ב"ד אבל אם ידעו ב"ד השומא יכול לעכבם לעלמו דבירושלמי מסיק על ההוא מעשה דיוחנן חקוקאה דמייחינן בפ"ק דפסחים (דף יג. ושם) א"ל לא ומוכרן בב"ד אלמא אע"ג דהוה רבי קא יהיב ליה רשומא ליוחנן חקוקאה הוה מלריך ליה מכירה בב"ד ואומר רבי דהתם הוי טעמא משום חשדא והלכך קאמר שלא יעכב לעצמו ודוקא בדבר הנפקד כי התם שייך חשדא דכולי עלמא לא ידעי שב"ד ידעו בשומא אבל הכא אלו הנכסים ידעו העולם שעל ידי ב"ד באו לידה וגבי כיסתא דיחמי נמי כמו כן ידעו וליכא חשדא אי נמי הכא הבית דין עצמם הם המפקידים הלכך יש לה לעכב על ידם אבל התם שהפקיד אחר אצלו לא יעכבנו לעצמו ומיהו אההיא דירושלמי מתמה רבי אמאי לא מועיל בפקדון רשות בית דין לעשות הנפקד שליח למכור שלא בב״ד לתקנת המפקיד דקא בעי התם מכירה בבית דין הלא גבי מכירת קרקעות ללורך האלמנה תקנו שליח ואיכא נמי למ"ד דהוה כדיינין ושמא התם בירושלמי בב"ד הדיוטות קאי ואין לתמוה אי קרי ליה בית דין הואיל ולא קתני גבייהו ב"ד גמור דהא קרי מכירת אלמנה שלא בב"ד אע"ג דאיכא הדיוטות כדפרישית לעיל היינו משום דקתני גבייהו ב"ד גמור: אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה בו'. בירושלמי פריך ויחזור המקח ומוקי לה רבי יוחנן כשהוזל המקח כשהוקיר המקח וריש לקיש אומר אין אונאה לקרקעות אמר רבי יוחנן אם היה דבר מופלג יש לו אונאה מתניתין פליגה אר׳ יותנן אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות פתר ליה בדבר שאינו מופלג פי׳ ר״ח שלא הגיע אונאה עד

כלום אלא לאו דלא אכריז כלום אלא לאו דלא אכריז דלא אבריז בק' של אחרון בטל של בק' של אחרון בטל של בק' דאמרי לה או אפסדת שוה ק' בר' נמי תימא אנא ארווחנא פי תאמר ליתומים ולעצמה הוא דלא עשתה כלום הא לאחר מה שעשתה עשתה לעולם דאכריז דאמרי לה מאן שם לך פי מאיזה קבלת מכירה זו לא מב״ד ולא מיתומים לפיכך לא יצא הקרקע מרשות היתומים אבל היכי דשמה לאחרים נפקי